

COLUMN: HET EGOV 3.0 – PROGRAMMA BETEKENT EEN NIEUWE DYNAMIEK IN DE GEGEVENSUITWISSELING TUSSEN DE ONDERNEMINGEN (WERKGEVERS) EN DE RSZ

DOOR | **KOEN SNYDERS**

Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ)

Sinds 1945 speelt de RSZ een centrale rol in de sociale zekerheid van de Belgische samenleving. Daarbij zamelt de RSZ gegevens in over tewerkstelling, lonen en arbeidstijden, die via de KSZ gedeeld worden met de instellingen binnen de sociale zekerheid, de gemeenschappen en gewesten en waarbij ze als grondslag dienen voor het berekenen en toekennen van sociale rechten aan werknemers. Maar die gegevens vormen ook een rijke bron van statistische informatie over de arbeidsmarkt voor beleidsverantwoordelijken. De RSZ heeft ondertussen een lange traditie in het ter beschikking stellen van deze gegevens voor zowel beleidsondersteuning als breed wetenschappelijk onderzoek.

Het is dan ook goed dat er 13 jaar geleden een samenwerkingsverband tussen RSZ en HIVA-KU Leuven ontstond dat tot doel had om inzicht te krijgen in de trends in de Dynamiek van de arbeidsmarkt. In 2015 ging dit verder onder de naam Dynam-Reg, waarin, i.s.m. met partners uit de Gewesten ook de regionale dynamiek van de Belgische arbeidsmarkt in beeld wordt gebracht.

De voorttrekkersrol die de OISZ de voorbije decennia speelden op vlak van het e-government, maakt dat heel wat SZ-gegevens via het netwerk van de SZ op geautomatiseerde wijze worden gedeeld, zodat de burger verzekerd is van zijn rechten, met een minimum aan administratieve formaliteiten. Steeds meer sociale rechten, premies en uitkeringen worden automatisch toegekend. Enorme hoeveelheden data waarover we binnen de sociale zekerheid beschikken, worden ook gedeeld en voor andere gebruikers toegankelijk gemaakt (burgers, ondernemingen, andere overheidsinstellingen). Het openstellen van onze data met respect voor de privacy zorgt ook voor grotere transparantie over de werking van de sociale zekerheid.

Bij de recente schokken in de maatschappij, de covidperiode, de Oekraïne-crisis en de daaruit volgende energiecrisis, bleek het belang van de verregaande digitalisering binnen de Sociale Zekerheid, die een snelle en correcte uitvoering van tal van steunmaatregelen kon garanderen om ondernemingen overeind te houden en onze dynamische arbeidsmarkt draaiende te houden.

Door de kruising van vaccinatie- en besmettingsgegevens met de RSZ-data konden de biostatistici de evolutie van de pandemie in de ondernemingen en sectoren in kaart brengen en kregen wij ook zicht op de vaccinatiegraad op de werkvloer. Deze crisissen toonden echter ook aan dat de maatschappij nog meer gedetailleerde en sneller beschikbare gegevens verwacht. Bovendien zijn de begrippen die binnen de sociale zekerheid traditioneel gebruikt worden continu in verandering: statuten, arbeidstijd, vormen van werk, gezin, samenwoning, huishouden, ten laste zijn, ... De sociale zekerheid dient zich aan te passen aan die nieuwe realiteit.

Eind 2020 werd aan de instellingen van sociale zekerheid de mogelijkheid geboden om projecten voor te stellen in het kader van het Belgische luik van het Europees relanceplan. In dit kader werd het RSZ-voorstel om opnieuw te investeren in een “toekomstgerichte en duurzame digitale sociale zekerheid” goedgekeurd.

Vanuit een evaluatie van de gegevensuitwisseling en de dataverwerking, die de voorbij 30 jaar werd tot stand gebracht, werden volgende krachtlijnen voor de volgende jaren vooropgesteld:

- De gebruiker moet centraal staan. Onze dienstverlening mag dus niet vertrekken vanuit de logica van de instellingen maar wel vanuit de behoeften en verwachtingen van de gebruiker, de werknemers en de werkgevers.
- De burger moet permanent inzicht hebben in de gegevens die over hem bij de overheid bewaard worden en moet, boven op de wettelijke verplichtingen, zelf kunnen beslissen met wie hij welke gegevens deelt.
- Vereenvoudigen van de regelgeving en de processen. Voor de toekomst kiest de Sociale zekerheid voor een radicale toepassing van dit principe van eenmalige inzameling van feitelijke gegevens.
- In onze federale staat moet informatie over de grenzen van de bestuurlijke niveaus en bevoegdheden heen ter beschikking zijn. Het federaal gegevensmodel inzake lonen- en arbeidsprestaties, sociale bijdragen en uitkeringen moet beter aansluiten bij de behoeften van alle overheden en hun instellingen.
- De informatie moet bij voorkeur in “nearly real-time” ter beschikking zijn om toe te laten om op basis van actuele gegevens “first time right beslissingen” te nemen.
- Het toekennen van sociale rechten moet in de mate van het mogelijke gebeuren op basis van systemen van automatische toekenning en er is nood aan grote aandacht voor de digitale inclusie.

Binnen het eGov3.0-programma staan de verdere evolutie van ons datamodel en de bouw van een nieuwe datalaag centraal. De ondernemingen (werkgevers en hun dienstverrichters) zullen deze datalaag voeden door de gegevens rechtstreeks vanuit de loonberekening door te geven, waardoor deze in nearly real time ter beschikking komen en de periodiciteit van het RSZ-kwartaal kunnen verlaten.

Het concept “aangifte” zal in de toekomst veranderen. Nu reeds wordt voorzien dat tegen 2027 de RSZ de verschuldigde sociale bijdragen zal berekenen op basis van de nieuwe datalaag waardoor de klassieke RSZ-aangifte zal kunnen verdwijnen. Aangiften van sociale risico’s kunnen event driven vervangen worden door gebruik te maken van API’s. Ook de wijze van opslag, mededeling aan de werknemer en terbeschikkingstelling van de inspectie kan herzien en vereenvoudigd worden. Zo

zullen de individuele rekeningen, die de werkgevers moeten bijhouden voor elke werknemer, in de toekomst uit deze dataaag kunnen afgeleid worden.

Een belangrijke vernieuwing is ook het feit dat wij ons niet langer willen beperken tot lonen en prestaties maar ook de stap willen zetten naar het inkomen. Omdat voortaan ook elementen opgenomen in het kader van de personenbelasting onmiddellijk beschikbaar worden zal er op basis van deze gegevens sneller en accurater een inschatting gemaakt kunnen worden van de inkomens van burgers en gezinnen. Dit veronderstelt dat ook andere vormen van inkomen, zoals de uitkeringen, kunnen ontsloten worden.

Deze extra dataaag zal ook nieuwe mogelijkheden bieden om blinde vlekken op het domein van arbeidsmarktdata te helpen invullen. Er wachten het arbeidsmarktonderzoek dus ook heel wat uitdagingen om met deze nieuwe mogelijkheden aan de slag te gaan, om de nieuwste trends op de arbeidsmarkt in kaart te brengen. De RSZ zal daarbij ook in de toekomst een actieve rol blijven opnemen in samenwerking met de onderzoekswereld en met de gewestelijke beleidsinstellingen. Daarbij zal de ontwikkeling van nieuwe concepten en meetmethodes mogelijk en noodzakelijk zijn.

Koen Snyders is administrateur-generaal van de RSZ.

